

10-02-2015

Vergadering Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting

Voorzitter: de heer Jan Bertels

Vraag om uitleg van de heer Bart Caron aan de heer Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de vijfde Barometer van de Verenigingen en de moeilijke financiële situatie van de verenigingssector - 747 (2014-2015)

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord

De heer Bart Caron (Groen): Mijn vraag gaat over de verenigingen. Het gaat dan niet enkel over verenigingen uit het sociaal-cultureel werk of uit het jeugdwerk, maar over verenigingen in de breedste betekenis van het woord.

De Koning Boudewijnstichting heeft al sinds vijf jaar een verenigingsbarometer en doet jaarlijks een onderzoek naar de vooral financiële gezondheid van het Vlaams-Belgische verenigingsleven. De resultaten van de laatste studie zijn verschenen net na Nieuwjaar. Mijn vraag is overigens al een maand oud, maar blijft wel actueel.

De resultaten van de studie tonen aan dat de verenigingssector het vandaag heel erg moeilijk heeft. Wie actief is in de non-profitsector weet dat wel. Grote en heel grote organisaties worden nu zwaarder geraakt dan ooit tevoren. Enkele jaren geleden werden vooral de kleine organisaties getroffen.

39 procent van de zeer grote en 36 procent van de grote organisaties verwachten een achteruitgang van hun economische situatie, zeg maar van hun omzet en mogelijkheden. Een groot aantal verenigingen verwacht ook dat deze tendens zich de volgende twaalf maanden zal voortzetten. Er is een vrij groot gebrek aan vertrouwen in de toekomst, in hun relatie met de overheid. De meerderheid van die verenigingen zijn immers erg afhankelijk van overheidssubsidies. Sommige hebben gelukkig ook eigen inkomsten. De besparingen door verschillende overheden waar ze vaak afhankelijk van zijn, leiden tot die onzekerheid.

Die Barometer is in de praktijk gebracht door het onderzoeksbureau Ipsos Public Affairs. De Koning Boudewijnstichting is de opdrachtgever. Ik herhaal dat het niet gaat over de kleine lokale verenigingen maar over de grote verenigingen, voornamelijk uit de sociale sector, gezondheidssector, cultuursector, ontwikkelingssamenwerking, milieusector, welzijnssector en alles wat non-profit is.

Het onderzoek van Ipsos toont aan dat talrijke organisaties budgettaire maatregelen moeten nemen, en die hebben de voorbije twaalf maanden vooral betrekking op hun personeel.

Minister, ik heb een berekening gemaakt, maar die staat niet in de tekst van mijn vraag. Ik geef het voor de volledigheid. De besparing van de cultuursector die gemaakt is in 2015, leidt rechtstreeks, niet altijd in de eerst maanden maar uitgesteld, tot een werkloosheid van 1500 medewerkers. De vermindering van de budgetten staat minstens gelijk aan het equivalent van 1500 werknemers. Dat is dan nog de kleinste sector,

namelijk 20 procent van de verenigingen waar ik het hier over heb. Als je dat zou vermenigvuldigen – ik weet dat dat nattevingerwerk is – zou dat betekenen dat 6000 tot 8000 jobs in de non-profitsector bedreigd zijn.

– *De heer Peter Van Rompuy treedt als voorzitter op.*

Het grote deel van de verenigingen heeft geld van de overheid. Dat overheidsgeld is gemiddeld ongeveer verantwoordelijk voor de helft van hun omzet. Er is ook erg veel projectfinanciering, maar die is de voorbije jaren ook gedaald.

Het onderzoek toont ook aan dat de verenigingen een vijfde van hun tijd besteden aan het zoeken en het rechtvaardigen van subsidies. Dat staat een beetje haaks op de retoriek die we de laatste tijd horen, namelijk dat je meer ondernemerschap aan de dag moet leggen en anderzijds dat er bij de overheid minder planlast moet zijn. Dat zijn twee signalen die wijzen op het tegengestelde. Je moet veel tijd steken in het zoeken naar centen en je moet heel veel tijd steken in het verantwoorden van de centen die je dan krijgt.

Er is in ieder geval een sterke afremming van het verenigingsleven. Voor iedereen die geëngageerd is in die zaal, dat lokaal of waar dan ook, is er de ellende die je moet doormaken als je mensen moet ontslaan: wie dan wel, waarom die wel en die niet?

Verenigingen blijven overigens besparen op hun werking. Tot en met 2014, dus voor de grote besparingen op de subsidies van de Vlaamse overheid, is er een kaasschaaf gepasseerd, met een middelgrote en een kleine plak. De grote snede van besparingen moet nog komen in 2015, en wie weet, maar hopelijk niet, in de jaren nadien. Dan al zegt een derde van de verenigingen dat ze haar personeelsuitgaven geblokkeerd dan wel verminderd heeft, en men verwacht ook dat die tendens zal doorgaan.

Ik wil niet te pessimistisch zijn, minister-president. Organisaties zoeken alternatieven. Ze zoeken een andere financieringsbron, onder meer in de privésector, waardoor die het hele verhaal over het gebrek aan ondernemerschap teniet doet of in ieder geval stevig tegenspreekt. Dat blijkt ook uit het onderzoek.

Minister-president, we hebben al een aantal jaren een neerwaartse tendens. Bent u zich bewust van die problemen en van de ongerustheid? Je kunt wel zeggen dat je het financieel allemaal wel kunt overbruggen, maar er is een grote ongerustheid en vrees. De gedachte dat het slecht gaat, is een contrafactor in de dynamiek die je bij de kleine, de middelgrote en grote verenigingen vaststelt.

Hoe denkt u de ongerustheid die er in de hoofden leeft, weg te nemen bij bestuursorganen en dergelijke meer? Aan welke maatregelen denkt de Vlaamse Regering om de situatie van de verenigingen te verbeteren, of minstens die ongerustheid weg te nemen?

Op deze vraag insister ik het meest: bent u bereid om onderzoek te doen naar de financiële situatie van de verenigingen? De Vlaamse overheid heeft in haar blikveld eigenlijk alleen haar eigen begroting en wat ze daarvan aan subsidies uitkeert. Ik denk dat het blikveld ruimer moet zijn en dat men moet onderzoeken wat de financiële situatie is en het toekomstperspectief, en dan alstublieft niet in één sector. Daarom stel ik de vraag in deze commissie en niet in een andere sectorale commissie. Het gaat over cultuur, sport, sociale thema's enzovoort. Ik dank u alvast voor het antwoord.

De voorzitter: Mevrouw Idrissi heeft het woord.

Mevrouw Yamila Idrissi (sp-a): Ik wens mij aan te sluiten bij de heer Caron. Ook ik heb gezien en gehoord hoe verenigingen al te veel tijd moeten besteden aan het verantwoorden van hun bestaan, waardoor zij zich niet kunnen toelagen op de op de concrete werking en hun positieve missies. Het staat haaks op het beeld dat men heeft. Je moet minder planlast hebben, en toch zie je dat al die verenigingen erg verontrust zijn. Het staat ook haaks op het beeld dat we hebben van de rol die verenigingen moeten spelen. We hebben vaak de mond vol van de verenigingen als het gaat over een warme samenleving. Als het gaat over de sociale cohesie in de samenleving, kijken we allemaal naar die organisaties. Laat het nu net die organisaties zijn die volgens de Barometerstudie van de KBS heel erg verontrust zijn en heel erg wantrouwig zijn over de toekomst.

Ik sluit dus heel graag aan bij de vragen van de heer Caron. Minister, bent u zich bewust van de toenemende problemen en de ongerustheid binnen het verenigingsleven? Hoe denk u die ongerustheid weg te nemen? En last but not least: is de Vlaamse Regering bereid om onderzoek te doen naar de financiële situatie van de Vlaamse verenigingen in de verschillende culturen?

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

De heer Piet De Bruyn (N-VA): Collega's, ik wil even inpikken op dat laatste. Ik denk dat de KBS al belangrijk studiewerk heeft geleverd en levert met de jaarlijkse Barometer. De vraag is of de Vlaamse overheid dat werk nog eens moet overdoen. Dat denk ik eerlijk gezegd niet.

Dat er daaruit belangrijke conclusies te trekken zijn of in ieder geval belangrijke vragen uit af te leiden zijn, is zonneklaar.

Als we kijken naar de sociale cohesie in de samenleving, denk ik dat die voor een heel groot stuk vooral door de heel kleine en kleine vzw's en verenigingen wordt gedragen, die minder geïmplementeerd zijn in de alarmkretten die door de grotere en de heel grote verenigingen naar voren worden gebracht.

Dat neemt niet weg dat de bekommernissen uiteraard terecht zijn. We zien over de jaren heen de tendens dat die financiële bekommernissen telkens terugkomen. Laat ons ook daarin eerlijk zijn: als de overheid in zijn totaliteit het moeilijk heeft en moet zoeken en elke euro – terecht – een paar keer omdraait alvorens die wordt uitgegeven, dan lijkt het me logisch dat je eenzelfde beweging en oefening ziet bij grote vzw's die overigens een grote partner zijn in het beleid op de verschillende domeinen waarin ze actief zijn. Op zich vind ik het niet verontrustend dat verenigingen hun financiële structuur, hun kostenplaatje, hun 'bedrijfscultuur' bekijken en nagaan waar er een rationalisatie of besparing kan gebeuren. Ik hoop dat dat kan gebeuren zonder dat de dienstverlening, die inderdaad bijdraagt tot de sociale cohesie, daaronder hoeft te lijden.

Ik heb bijzonder veel sympathie voor de vraag die ik bij de collega's hoor naar de administratieve last die kleine en grote verenigingen ervaren. We zien dat de Vlaamse overheid daar ook in deze legislatuur terecht een aandachtspunt van maakt om waar mogelijk terughoudend te zijn wat betreft nieuwe regelgeving, maar ook om naar de toepassing van de bestaande regelgeving een sterkere vereenvoudiging, onder andere door een verdere digitalisering, maar wellicht ook op andere manieren, mogelijk te maken. Als daar nog verder plannen zijn of een timing over hoe dat kan worden uitgerold, dan zou ik dat zeer graag horen.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer Caron, u stelt vragen waarop ik niet zomaar een eenduidig antwoord kan geven, maar waarin heel veel nuance moet worden gebracht en waarbij heel veel verder onderzoek nodig is om te komen tot een aantal antwoorden. Om op uw derde vraag te kunnen antwoorden, heb ik, als leek in het vak, aan Cultuur, Jeugd, Sport en Media (CJSM) gevraagd om mij enige informatie te bezorgen. Ik heb moeten vaststellen dat we op dat vlak, inzake satellietrekeningen, totaaloverzichten, helemaal niet ver staan.

Ik probeer dat in al mijn beleidsdomeinen meteen te weten te komen. Toen ik in 2004 minister van Toerisme werd, heb ik meteen gevraagd om de cijfers, over de bijdrage aan het bruto nationaal product. Die informatie bleek niet beschikbaar. Blijkbaar is het zo dat we op een aantal terreinen nog niet meteen over heel veel data beschikken. Dat is geen verwijt, maar een vaststelling.

Ik neem aan dat u, als specialist ter zake, het met mij eens zult zijn dat hét verenigingsleven niet bestaat, maar dat er een heel brede waaier aan verenigingen bestaat, van lokale verenigingen tot verenigingen die Vlaams georganiseerd zijn. Die verenigingen worden, naargelang de sector, zoals sport, cultuur, kunst enzovoort, heel divers gesubsidieerd. Ze beschikken dus over heel diverse werkingsmiddelen.

De heer De Bruyn heeft er al op gewezen: de overheidsfinanciën staan onder druk. We zijn bezig met grote efficiëntieoefeningen. Het is de logica zelf dat, sinds de crisis van 2008, gelet op de moeilijker financiële situatie, dit zich ook laat voelen in die sectoren waar subsidies worden aangewend.

De subsidies zijn zeer verschillend. Ik heb bij CJSM een aantal gegevens opgevraagd. Zoals ik u zei, bleef ik op mijn honger zitten. Ik heb aan de kunstensector, die u veel beter kent dan ik, gevraagd hoe het staat met de werkingsmiddelen. De eigen inkomsten bedragen daar, over het hele Kunstendecreet verspreid, 40,87 procent. Maar het varieert van 0,01 procent tot 97,7 procent. Ik spreek daarmee geen waardeoordeel uit. Het zal ook te maken hebben met de vorm. Binnen de vormen varieert het zeer sterk. Bij kunstencentra gaat het van 0,35 tot 37,94 procent; bij de werkplaatsen van 4,93 tot 85,77 procent; bij dans van 8,18 tot 81,34; bij beeldende kunst van 1,46 tot 52,17 procent en bij sociaal-artistiek werk van 3,6 tot 34,96 procent. Binnen de vormen zelf zijn er dus grote verschillen.

Ik denk dat deze regering uitgaat van de grote maatschappelijke kracht van het verenigingsleven in al zijn vormen en aspecten. Dat maakt ook deel uit van het charter dat ik heb gesloten. Ik zal nu geen grote beschouwingen wijden aan de evolutie van het verenigingsleven. Heel vaak zien we dat het klassieke, traditionele, soms meer zuilgebonden verenigingsleven wat op de terugtocht is. Je ziet ook verenigingen die een nieuwe adem krijgen en wel een nieuwe start kennen. We hebben meegemaakt dat de jeugdbewegingen in een neergaande beweging zaten. Dat had niets te maken met de subsidiëring, want het was in betere budgettaire tijden. En in deze moeilijker budgettaire tijden zijn de jeugdbewegingen – gelukkig maar – opnieuw aan een opgang bezig. Ik heb de tijd meegemaakt dat ze op sterven na dood werden verklaard. Nu zie je dat jeugdbewegingen leven, meer leden werven en hun activiteiten ontwikkelen.

Dat is een eerste algemene bedenking: je kunt de jeugdbewegingen moeilijk over dezelfde kam scheren.

Ik kom veel op het terrein, ook op het kunst- en cultuurterrein. Ik merk dat er bij heel wat verenigingen de reflex is om naar de eigen overhead, de eigen administratieve kosten en efficiëntie te kijken en ook naar het ondernemerschap. Dat speelt in verschillende mate. We hebben allemaal het interview gelezen met Jan Raes van het

Koninklijk Concertgebouw in Amsterdam. Ik kan het niet uit het hoofd zeggen, maar ik denk dat die organisatie rond 50 procent eigen inkomsten genereert. Ik zeg niet dat dit altijd en overal mogelijk is, maar in andere landen wordt daar vaak over nagedacht. Ik heb ook hier organisaties en verenigingen ontmoet in diverse werelden van kunst en cultuur die daar heel sterk mee bezig zijn en heel sterk nadenken over hoe ze op inventieve wijze meer inkomsten kunnen genereren. In deze sector kan er op dat vlak misschien meer worden gedaan dan voorheen het geval was. Dat is geen verwijt, maar een vaststelling.

De Barometer zegt dat het verenigingsleven in het algemeen ongerust is en denkt dat de toekomstperspectieven slecht zijn. Ik denk dat je daarin enige nuance moet brengen. Maar uiteraard is het zo dat die algemene tendens een impact heeft op het verenigingsleven. Dat zal niemand hier ontkennen, al is het maar omdat we in heel veel gevallen effectief zijn overgegaan tot een vermindering van de subsidiëring.

Zowel in het regeerakkoord als in de verklaring die we hebben afgelegd in de beleidsnota's, staat duidelijk dat we belang hechten aan het verenigingsleven. De eerste vergadering met een externe actor was die met de verenigde verenigingen in september.

We hebben toen gezegd dat we een nieuw charter zouden uitwerken. Dat charter bepaalt dat er slimme maatregelen worden genomen, dat er wordt nagegaan of er nieuwe initiatieven kunnen worden genomen. Tegelijk heb ik afgesproken dat we met de karige middelen die me nog resten na alle gedane besparingen, zorgen dat de tweede administratieve medewerker wordt gewaarborgd voor de Verenigde Verenigingen voor die hele periode. Dat maakt ook deel uit van de samenwerking.

We hebben een speerpuntenafspraken gemaakt over de problemen die te maken hebben met de budgettaire context en afgesproken dat we uitzoeken of er duurzame oplossingen kunnen worden gevonden. Als uit die Barometer zou blijken dat tot een vijfde van de tijd moet worden besteed aan het zoeken naar en beantwoorden van, dan is dat nogal confronterend. Dat betekent dus dat er werk aan de winkel is. Het lijkt me weinig productief dat een vereniging zo'n groot deel van haar energie daarin zou moeten stoppen. Ik weet niet of het generiek is of dat het een algemene conclusie is die je kunt maken. Ik neem aan dat niemand me hier zal tegenspreken dat als dit effectief zo is, we er werk van moeten maken. We moeten dus ook zoeken naar andere afspraken, naar administratieve vereenvoudiging, naar slimme maatregelen om daaruit te komen. Aan de Verenigde Verenigingen is gevraagd om dat mee onder ogen te nemen.

Die Barometer roept meer vragen op dan antwoorden te geven. Ik heb vragen gesteld aan Cultuur, Jeugd en Sport of er vergelijkend materiaal is, of er Europese benchmarkings zijn, maar die zijn er niet. Het stemt me nu wel positief dat er tussen Europese lidstaten wordt nagedacht over een satellietrekening op het vlak van Cultuur, die de dingen in kaart zou brengen.

Cultuur, Jeugd, Sport en Media (CJSM) meldt me dat ze er werk van gaan maken. Ze zijn zelf gestart met een onderzoek naar een Vlaamse satellietrekening voor Cultuur. Dat is belangrijk. We moeten de zaken kunnen objectiveren. Ik zou ook graag hebben dat we een zicht hebben op hoe dat in het buitenland gaat. Daar kom ik vaak organisaties tegen die in veel grotere mate kunnen rekenen op privésponsoring, op vrijwilligerswerk. Denk aan de heritagewerking in het Verenigd Koninkrijk. Men slaagt er wel in om daar mensen te mobiliseren. Het is belangrijk om uit te zoeken hoe een en ander in zijn werk gaat, wat de data zijn.

Ik hoop dat daar werk van wordt gemaakt, want er zijn geen vergelijkingen op internationale schaal. Binnen enkele lidstaten zou er worden gewerkt aan een model van

een satellietrekening, analoog met de opmaak van nationale rekeningen. Als dat zou gebeuren, is het een titanenwerk. CJSM is dat aan het voorbereiden. Dat zou de zaken kunnen objectiveren en vooruit helpen. In afwachting hoop ik dat we in de uitvoering van het charter met de Verenigde Verenigingen kunnen komen tot oplossingen die ervoor zorgen dat de overheid op een verstandige manier kan worden teruggedrongen, dat die blijkbaar zware administratieve last van het zoeken naar en verkrijgen van subsidiëring kan worden teruggedrongen.

Als dat cijfer klopt, is het een zeer confronterende vaststelling. Er is nog veel werk om te komen tot een betere objectivering van de gegevens. In de cijfers die ik geef, alleen maar voor Cultuur, zijn er enorme verschillen. Ik spreek daar geen waardeoordeel over uit. Ook daarover moet worden nagedacht. Wat zijn de redenen daarvan? Heeft het te maken met een verschillende aanpak, of met objectieve redenen die niet toelaten om op bepaalde plaatsen eigen inkomsten te genereren? Het cijfer 0,01 toont een heel rare situatie, maar de concrete casus ken ik niet.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron (Groen): Minister-president, uit uw antwoord spreken de wil en de bekommernis om er meer over te weten. U hebt absoluut gelijk. Er bestaat vergelijkend onderzoek in Europa, maar het is erg moeilijk om ermee om te gaan omdat de data en de categorisering niet gestandaardiseerd zijn. Daardoor is het moeilijk om er inzicht in te krijgen. We hebben inderdaad nood aan een soort satellietrekeningstelsel om dat op te lossen. Minister-president, samen met u ben ik daar vragende partij voor.

We hebben in dit land en Vlaanderen de traditie dat de overheid heel veel taken ontwikkelt of opdrachten geeft. Zelfs kerntaken worden uitbesteed aan het verenigingsleven. Dat gaat van het uitkeren van de werkloosheidsuitkeringen tot allerlei andere vormen van bestuur en dienstverlening in de samenleving. Soms ergert dat, soms is het een grote kwaliteit. Ik wil daar geen bindende uitspraak over doen. Mocht het allemaal terugrollen in het mandje van de overheid, dan zou het voor de overheid wellicht veel duurder zijn dan vandaag. De wijze waarop vooral de grote verenigingen vormen van dienstverlening organiseren, zijn van goudwaarde voor de overheid.

Het tweede argument gaat over ondernemerschap. Elke euro die de overheid investeert, is noodzakelijk om een euro uit de privésector te betrekken. Als de overheidssubsidie vermindert, is de kans heel groot dat je in de zoektocht naar privémiddelen ook minder middelen binnenhaalt. Er is een oorzakelijk verband tussen die twee. Het is niet zo dat de privémiddelen krimpende overheidsmiddelen compenseren. Die krimpen meestal mee. Als Jan Raas in Amsterdam of Lieven Bertels van het Sydney Festival verhalen vertellen over hun grote inkomsten, dan zijn daar twee verklaringen voor. Er is een stevige overheidsbasis en daarop kunnen extra privémiddelen worden gewonnen, en de overheid heeft instrumenten om de privédonateurs en -sponsors beter te stimuleren dan wij hier doen. Hebben wij veel instrumenten behalve de tax shelter voor de film? Dat is een apart verhaal.

Ik weet het wel, dit is een federaal model. Eigenlijk kan er fiscaal nog een en ander gebeuren. Het enige dat bij ons bestaat, zijn de giften die je van de belastingen kunt aftrekken. Er is dus een oorzakelijk verband tussen wat de overheid inbrengt, en wat de sector privé kan ophalen. Het is de facto non profit.

De problematiek van de eigen inkomsten van verenigingen is zeer uiteenlopend. Het spreekt voor zich dat een huis met een grote zaal en een populair cultuuraanbod gemakkelijker inkomsten verwerft dan een avant-gardedanswerkplaats die wil experimenteren met nieuwe dansvormen. Het is heel uiteenlopend en dat is ook geen

probleem. Ik roep op om dit soort onderzoek mee te steunen, omdat we daaruit wellicht veel kunnen leren over wat de Vlaming wel doet voor zijn vereniging.

Minister-president, wat we niet kennen, is het model van het Verenigd Koninkrijk. U zou het graag transplanteren naar hier. Ik deel die bekommernis, maar wij hebben niet de cultuur om een groot draagvlak te creëren, ook financieel, dat heel veel geld binnenhaalt van de supporters van ons cultureel erfgoed. Dat is een bevreemdende situatie. Het heeft misschien met een soort geschiedenis te maken. Ook daar zijn fiscale aspecten aan verbonden: aspecten die te maken hebben met kadastrale inkomens en onroerende voorheffing en dat soort zaken.

In uw eigen beleidsnota Cultureel Erfgoed staan daar enkele dingen over. Wij hebben nu eenmaal gekozen voor een ander model, met misschien wat meer belastingen, die we herverdelen. Andere systemen hebben gekozen voor een model met minder belastingen en het aanwakkeren van de individuele verantwoordelijkheidszin van burgers. Die twee modellen kun je niet tegelijk realiseren. Daar zitten we gevangen. We hebben gekozen voor het ene model. Het is het continentale systeem versus het Angelsaksische, want in de Verenigde Staten is dat gelijkaardig.

Minister-president, wees u er goed van bewust dat elke euro die we minder investeren in het verenigingsleven, in de sociale sector, het onderwijs, ontwikkelingssamenwerking, het jeugdwerk, de culturele sector of waar dan ook, meestal ook minder ontvangsten uit de privésector betekent. En dat leidt tot minder rijkdom in Vlaanderen, in de figuurlijke zin. Vlaanderen is Vlaanderen. Wij hebben een samenleving met nog altijd een zekere graad van cohesie en warmte, omdat we dat model koesteren en altijd hebben gehad. Dat mensen bij elkaar worden gebracht en dat op die manier hun zin voor verantwoordelijkheid wordt aangescherpt, vind ik enorm waardevol. Daar moeten we zeer secuur en voorzichtig mee omgaan.

De voorzitter: Mevrouw Idrissi heeft het woord.

Mevrouw Yamila Idrissi (sp-a): Minister, ik dank u voor het eerder beschouwend antwoord. U deelt een aantal vragen. U hebt verschillende keren gezegd dat er geen data over bestaan. Dat bewijst dat er nood is aan cijfermateriaal. U hebt verschillende keren aangehaald dat er iets niet klopt als een vijfde van de tijd wordt gebruikt om op zoek te gaan naar middelen. Ik zou graag horen dat u het engagement aangaat om dat te onderzoeken en te bekijken wat we eraan kunnen doen.

Ik ben ernstig bekommerd. Uit cijfers van de Barometer van de Koning Boudewijnstichting blijkt dat er heel wat ongerustheid en wantrouwen is bij de verenigingen. Dat wordt omgedraaid naar de vraag hoe ze meer eigen middelen kunnen krijgen. Dat vind ik een vreemde kronkel. Ik ken de cultuursector het beste. Heel wat instellingen halen eigen middelen binnen. De discussie is niet dat het water hen aan de lippen staat.

De heer Caron heeft er ook op gewezen dat het niet meer om efficiëntiewinsten gaat. Nu worden er mensen ontslagen die heel belangrijk werk leverden, omdat er te weinig subsidies zijn gegeven. Als de cijfers van de heer Caron kloppen, gaat het om 1500 mensen. Dat is snijden in de essentie van die huizen. Als je dat extrapoleert, gaat het om duizenden medewerkers in het verenigingsleven. Daar is geen antwoord op. Alstublieft, minister-president, onderzoek het. En als u de juiste cijfers hebt, neem ze ter harte en doe er iets aan. U kunt niet blijven pleiten voor een warme samenleving en tegelijk de organisaties die er dagelijks mee bezig zijn, kortwieken.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

De heer Piet De Bruyn (N-VA): Er is enkele keren gezegd dat een vijfde van de tijd gaat naar het zoeken en verantwoorden van subsidies. We moeten de cijfers juist interpreteren. Dat geldt niet voor de totaliteit van de verenigingen, maar voor de groep die zich op dit moment zorgen maakt. Het is veel tijd, maar niet elke vereniging is daar een vijfde van de tijd mee bezig.

Ik pleit opnieuw voor wat nuance bij wat de heer Caron zegt. Ik volg dat er een verband is tussen wat een overheid investeert in verenigingen en wat elders kan worden gezocht, privé dan. Maar ik durf te betwijfelen dat het verband zo lineair is. Het verschilt van sector tot sector, de cultuur van de ene vereniging ten opzichte van de andere. Wel absoluut waar is dat het feit dat een overheid investeert in een vereniging een kredietwaardigheid geeft aan die vereniging, waardoor het voor hen gemakkelijker wordt om andere bronnen aan te spreken. In dat opzicht blijft het een belangrijke vraag voor de Vlaamse overheid om op de administratieve last gepaste antwoorden te vinden.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer Caron, u hebt gelijk, ik wil het Angelsaksische systeem ook niet vergelijken met het onze. Ik heb het wel gehad over het vrijwilligerswerk. Ik heb concreet verwezen naar erfgoedorganisaties, waar vaak een beroep wordt gedaan op het voluntariaat, zoals wij beiden goed weten. Ik ben het met u eens dat ons fiscaal systeem niet te vergelijken valt met het Angelsaksische, waar er veel meer ruimte is voor dat donateurschap.

Ik durf uw stelling toch in vraag te stellen dat een euro minder van de overheid betekent dat de mogelijkheden verminderen om naar de privé te gaan. Als een minister-president naar kunst en cultuur gaat, wordt die wel eens achter de coulissen gevraagd om een babbel te doen met de directie en de bestuurders. Ik heb diverse ontmoetingen gehad met instellingen die zoeken naar bijkomende privé-inkomsten en die ervoor gaan zorgen dat hun budgetten wel rond zijn. Ik durf dus te betwijfelen dat je het zo algemeen mag stellen.

Mevrouw Idrissi, ik heb niet beschouwend willen antwoorden, ik wou wel enkele algemene lijnen trekken. De afspraken die met de Verenigde Verenigingen zijn gemaakt, wou ik niet in detail brengen. Maar zij gaan ons concrete voorstellen doen op drie terreinen: het ondernemerschap, het zoeken naar alternatieve financiering en administratieve vereenvoudiging.

Dat laatste lees ik u voor uit het charter: "De Verenigde Verenigingen inventariseert verantwoordings- en controlemechanismen in de (financiële) relatie tussen de Vlaamse overheid en het verenigingsleven. Ze formuleert aanbevelingen voor meer efficiënte, impactgerichte en vertrouwenwekkende verantwoordingsmechanismen. Ze organiseert een studiedag hierover voor verenigingen en Vlaamse ambtenaren. De Verenigde Verenigingen coördineert de opstelling van een rapport met maatregelen die de planlast voor verenigingen kunnen verminderen, in het najaar 2015. De Vlaamse Regering actualiseert in samenspraak met de Verenigde Verenigingen het rapport Samen vereenvoudigen." Wij zorgen als Vlaamse Regering voor een concreet aanspreekpunt en een periodieke voortgangsrapportage.

Er zijn concrete afspraken gemaakt. Het is meer dan beschouwend werk. In het licht van de budgettaire situatie was het goed om samen te zoeken binnen die context naar mogelijke gedeeltelijke oplossingen.

Mijnheer Caron, ik ben het met u eens dat de verbindende kracht van het verenigingsleven immens is. Alleen wou ik daarstraks zeggen – en ik spreek geen oordeel

uit over de zuilen – dat er de laatste decennia heel veel nieuwe vormen van organisaties zijn ontstaan. Ook zijn er vaak verenigingen voor korte termijn, in buurten, tot en met protestacties. Er is een hele waaier aan activiteiten. Het verenigingsleven biedt een panoplie van mogelijkheden. Daar moeten we ook met z'n allen rekening mee houden.

De heer Bart Caron (Groen): Minister-president, we delen dezelfde bekommernissen. U hebt tijdens de voorbije jaren veel gewerkt aan planlastvermindering: als u nu ook nog eens zou werken aan de rapportageplichtverminderingen... De Vlaamse overheid moet ook een vertrouwenwekkende relatie opbouwen met het middenveld. De overheid kan terughoudender zijn. Er is veel winst te halen uit het nutteloos opvragen van documenten, papieren en overzichten. Wel kan de overheid vragen naar data voor onderzoek en bewijslast als die overheid jou geld geeft, maar met de nodige bescheidenheid. Ik zit zelf genoeg in organisaties om te ondervinden welke berg papier ik elke keer moet ondertekenen. Wie heeft daar wat aan? Het is jammer genoeg gebaseerd op een stuk wantrouwen.

Minister-president Geert Bourgeois: Dat zit in onze afspraken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.